

Interreg

Poľsko-Slovensko

Európsky fond regionálneho rozvoja

EURÓPSKA ÚNIA

GreenFilmTourism

Newsletter

nr č #3 / 2021

Filmové dedičstvo Prešovského kraja

- ▶ **Prešovský kraj a jeho filmovo-turistický potenciál**
- ▶ **Partnerské stretnutie v Rzeszowe**
- ▶ **Filmový kvíz**

Jozef Kroner ako Tóno Brtko, Sabinov, Slovakia,
fot. Jozef Kotulič, CC BY-SA 4.0, Wikimedia Commons]

Prešovský kraj a jeho filmovo-turistický potenciál

Prešov, fot. Jan Bednarčak, public domain, via Wikimedia Commons

Filmové produkcie charakteristické pre Prešovský kraj a ich hlavné témy

Filmovú produkciu v Prešovskom kraji tvoria prevažne hrané a dokumentárne filmy. V rámci projektu GreenFilmTourism bolo v tomto regióne identifikovaných 156 filmových produkcií, ktorých doposiaľ najväčšia sústredenosť je v oblasti Vysokých Tatier.

Prešovský kraj preslávil najmä oscarový film „Obchod na korze“. Ten patrí rozhodne k najslávnejším filmom nielen Prešovského kraja, ale aj celého Slovenska. Film, ktorý vznikol v roku 1965 na motívy novely spisovateľa Ladislava Grosmána, preslávil malé mestečko Sabinov. Film zobrazuje autoritatívny režim v období arizácie židovského majetku a jeho vplyv na počestného človeka, ktorý sa následne márne usiluje vyrovnáť s výčtkami svojho svedomia. Film získal viacero ocenení, avšak najvýznamnejším z nich je cena Oscar v kategórii cudzojazyčný film z roku 1965.

Ďalším z filmov, ktorý sa spája výhradne s Prešovským krajom, je kultový film „Pásla kone na betóne“. V roku 1982 natočil Štefan Uher tragikomický príbeh, ktorý zobrazuje mentalitu, spôsob života a špecifiká prostredia východoslovenského regiónu. Film vznikol na základe predlohy knihy spisovateľky a herečky Milky Zimkovej, ktorá si v ňom zahrála hlavnú postavu. Pokračovaním tejto klasiky bol film „...kone na betóne“.

K súčasným filmom spojeným s Prešovským krajom patria "Loli Paradička" či "Čiara".

Pamättná tabuľa na nakrúcanie filmu Obchod na korze, ktorý v roku 1966 získal americkú filmovú cenu Oscara Sabinov, Slovakia, fot. Jozef Kotulič, CC BY-SA 4.0, Wikimedia Commons

Najznámejšie filmové miesta Prešovského kraja

Majestátné Vysoké Tatry sa už neraz stali námetom dokumentárnych filmov, či filmov, pre ktoré je príznačná sila veľhôr, fauna a flóra, vidiecky spôsob života, život na periférii, život ľudí v extrémnych podmienkach, pustota, adrenalín, horské športy, zimné športy, romantika v horách, dovolenky a podobne. Najznámejším režisérom slovenských dokumentárnych filmov s tematikou Vysokých Tatier je nepochybne Pavol Barabáš.

Oblúbenými miestami natáčania filmových scén sa stali aj historické mestá ako Levoča, Kežmarok, či Prešov. Ich zachovalé historické jadrá boli ideálnym filmovým prostredím starších filmov alebo filmov s historickým motívom. Skanzen v Starej Ľubovni poslužil vo filmoch pri zobrazení dediny v minulosti.

Oblasť Pieninského národného parku, predovšetkým Prielom Dunajca, oslovila nielen domácich, ale aj zahraničných tvorcov. Miesto opradené viacerými legendami je považované za jedno z najkrajších v strednej Európe. Kláštorné múzeum bolo kedysi aj domovom mnícha Cypriána. Legenda s ním spojená sa stala námetom historickej drámy „Legenda o lietajúcom Cypriánovi“.

Atrakcie filmovej turistiky v Prešovskom kraji

K najviac navštevovaným oblastiam v Prešovskom kraji patria rozhodne Vysoké Tatry. Mnohým menej známa filmová atrakcia, drevená socha Anjela, umiestnená vo vestibule hotela Morava, je spomienkou na film „Anděl na horách“ a jeho nezabudnuteľnú postavu, revízora Gustava Anděla. Filmový turizmus v malom meste na východnom Slovensku, Sabinove, podnecuje novodobou vytvorenou Informačnou chodníkom Obchod na korze. Ten prostredníctvom 11 tabulí lokalizujúcich miesta, kde vznikli snímky prvého československého oscarového filmu „Obchod na korze“, vtiahne turistov priamo do deja. Pomocou mobilnej aplikácie sa po zosnímaní QR kódu zobrazí konkrétna scéna filmu, natočená na danom mieste. Turista sa takto ocitá nielen

v deji, ale aj priamo v dobe a atmosfére natáčania filmu. Slávny film pripomína aj pamättná tabuľa a nová bronzová socha hlavnej postavy, Tóna Brtka, v životnej veľkosti situovaná na sabinovskom korze. S filmom sa spája aj pamättná tabuľa umiestnená v Humennom, na budove pošty, kde bol kedysi obchod s galantériou. Práve ten sa stal inšpiráciou scenára filmu, ktorého autorom je humenský rodák, Ladislav Grosmán. Fintický kaštieľ disponuje spomienkami na film „Pásla kone na betóne“. Uchováva odtlačky herečky hlavnej postavy, Milky Zimkovej, v betóne a dederónové šaty, ktoré si herečka sama ušila. Aj v malej zamagurskej obci Osturňa sa nachádza pamiatka, drevená tabuľa, pri dome, v ktorom sa natáčal film „Noční jazdci“.

Ako RPIC Prešov (Regionálne poradenské a informačné centrum Prešov) podporuje a propaguje filmové dedičstvo vo svojom regióne?

- odpovedá zástupca riaditeľa – Zuzana Hudacká

RPIC Prešov je nezávislá, široko uznávaná organizácia pôsobiaca v oblasti podpory podnikania, ako aj hlavný regionálny poskytovateľ podnikateľského know-how s poslaním podporovať a urýchľovať sociálno-ekonomický rozvoj, inovácie a atraktivnosť regiónu východného Slovenska. Reakcia na impulzy trhu je jedným zo strategických znakov úspešnej inštitúcie, preto aj RPIC Prešov reflektuje na nové trendy v oblasti cestovného ruchu a turizmu.

Zatiaľ čo filmový turizmus je celosvetovo rastúcim fenoménom, na Slovensku sa zatiaľ výrazne neprebudil. V okolitých krajinách ako Maďarsko či Česko vznikajú americké filmy kontinuálne. Slovensko síce nemá ateliéry, no predsa sa u nás nakrúca niekoľko projektov. Využívané sú v nich práve prírodné miesta a reálne ulice, kde ateliéry nestačia. Je to však často len časť filmu a pre zvyšok musí zahraničná produkcia už tam, kde sú vybavení. Film však môže osloviť ľudí a prinášať zisk aj dávno po tom, čo je nakrútený.

Skrátka len tým, že láka na artefakt, alebo miesto z filmu v rámci lokálneho turizmu. Aj keď na Slovensku nevznikalo mnoho významných projektov v rámci medzinárodného meradla, máme tu miesta, ktoré sa stali miestom nakrúcania slovenských a českých filmov. V cestovnom ruchu sa ale s týmto faktom veľa nenarába, výklady sprievodcov neobsahujú zmienky a nedeje sa ani žiadna výrazná propagácia. Práve táto diera na trhu cestovného ruchu bola dôvodom zapojenia sa do cezhraničného projektu GreenFilm-Tourism v rámci programu Interreg PL-SK.

Naším cieľom je identifikovať faktory, ktoré povzbudzujú turistov k návšteve filmových miest, povzbudiť producentov a štúdiá, aby využili potenciál prírodného a kultúrneho bohatstva na Slovensku, vytvorili mediálnu publicitu o filmovom turizme a filmových miestach, vrátane edukovania o postprodukčných a periférnych marketingových aktivitách, ktoré využívajú potenciál filmovej turistiky.

Partnerské stretnutie v Rzeszowe

Tím projektu GreenFilmTourism, Rzeszów, Poľsko, september 2021 fot. Adam Kus, Wojewódzki Dom Kultury w Rzeszowie

V dňoch 16 – 17.09.2021 organizovala Podkarpatská filmová komisia (Podkarpacka Komisja Filmowa) vo Vojvodskom kultúrnom dome (Wojewódzkim Domu Kultury) v Rzeszowe partnerské stretnutie v rámci projektu GreenFilmTourism, ktorá bola dofinancovaná z prostriedkov Európskeho fondu pre regionálny rozvoj Interreg Poľsko-Slovensko. Projektový tím pracoval na realizácii úloh projektu GreenFilmTourism, ktorých účelom je propagácia a vyvážený rozvoj filmového dedičstva poľsko-slovenského pohraničia.

Išlo o prvé osobné stretnutie členov tímu v dobe pandémie. Počas stretnutia sa okrem konštruktívnych debát týkajúcich sa výsledkov doterajších aktivít spojených s tvorbou databázy

filmového dedičstva pohraničia PL SK, vytvorenia portálu a pohraničného chodníka, viedli debaty na tému smeru ďalších činností. Tím súhlasí, že sa spoločná iniciatíva stane silným impulzom:

- pre obyvateľov regiónu a turistov k navštíveniu neprebádaného pohraničného regiónu z perspektívy filmových tvorcov,
- pre turistické organizácie pre vytvorenie nových, atraktívnych turistických produktov založených na originálnom filmovom dedičstve.

Výsledky projektu GreenFilmTourism budú pre príjemcov dostupné v roku 2022.

1

Je to jeden z najznámejších slovenských filmov spod taktovky Štefana Uhera. Film z roku 1982 rozpráva o osudoch matky a dcéry, ktoré stretávajú iba nezodpovedných mužov. Ako sa volá film?

- Pásla kone na betóne
- Čiara
- Legenda o lietajúcom Cypriánovi

3

"Loli paradíčka" je romantická komédia o láske dvoch ľudí, ktorá sa začína krádežou. Prečo sú Milan a Veronka netypickou dvojicou?

- Milan nemá nohu a Veronka je rómkka.
- Veronka má rečovú vadu a Milan sa sa nevie rozlúčiť so svojou harmonikou.
- Obaja jedia len paradajky.

5

Je rok 2007. Príbeh sa odohráva v slovensko-ukrajinskej pohraničnej oblasti, kde všetci žijú z pašovania. V tom istom čase Slovensko vstupuje do Shengenu. Ako sa volá tento film z roku 2017??

- Legenda o lietajúcom Cypriánovi
- Čiara
- Loli paradíčka

KVÍZ

Filmové dedičstvo Prešovského kraja

2

V ktorom meste bol natočený film Obchod na korze?

- Košice
- Sabinov
- Prešov

4

„Skrutý Prameň“, „Jánošík“, „Čierne Mesto“, „Vták Ohnivák“ – sú filmy natočené v meste, ktoré vidíme na obrázku. Ako sa nazýva toto mesto?

- A Sabinov
- B Poprad
- C Levoča

Odpovede nájdete na strane 6

Interreg
Polska-Słowacja

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

UNIA EUROPEJSKA

GreenFilmTourism

Aké sú zdroje nášho financovania?

Projekt GreenFilmTourism je spolufinancovaný z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci programu cezhraničnej spolupráce Interreg V-A Poľsko – Slovensko na obdobie 2014 – 2020.

Nahrávanie scény pre film "Legenda o lietajúcom Cypriánovi", Múzeum Červený kláštor, propagačné materiály

Partners

Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.
Bielsko-Biala

RZESZOWSKA AGENCJA
ROZWOJU REGIONALNEGO

WOJEWÓDZKI DOM KULTURY

Podkarpacka
Komisja Filmowa

Małopolskie Centrum Kultury
INSTYTUCJA KULTURY
WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

INOVAČNÉ
PARTNERSKÉ
CENTRUM

PREŠOVSKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

Redakčné informácie

Vydavateľ: Podkarpacká Filmová komisia
Vojvodského Kultúrneho domu - Rzeszów

Redakcia: Ilona Dusza Rzeszowska

Spolupráca: Małgorzata Broda, Paulina Daczkowska, Anita Drąg-Rutkowska
Zuzana Hudacká, Beata Hulinka, Jozef Šimko, Magdalena Paszek, Iwona Wilk

Grafický projekt a zloženie: Kuba Kowalski, Zdzisławicz.pl

Kontakt

Kancelária projektu GreenFilmTourism

✉ office@greenfilmtourism.eu

📷 @GreenFilmTourism

🌐 greenfilmtourism.eu

KVÍZ - odpovede
1.A 2.B 3.A 4.C 5.B